

Memorandum o podpoře neprofesionálního umění

Obracíme se na všechny, kterým není lhostejný osud neprofesionálního umění v České republice. V současné době hrozí této oblasti výrazné omezení státní podpory. Nechceme dovolit, aby byly tyto aktivity nenávratně devastovány.

Jsme přesvědčeni, že systém přehlídek neprofesionálních uměleckých aktivit v ČR je evropským i celosvětovým unikátem. Struktura zasahující do všech regionů ČR byla budována od třicátých let minulého století. Přežila druhou světovou válku i dobu totality a v 90. letech se stala veřejně deklarovanou kulturní potřebou. V současné době se na něm každoročně podílí téměř 30 tisíc občanů.

V systému významných akcí Ministerstva kultury bylo v loňském roce podpořeno 19 celostátních přehlídek, z nichž většina má krajská výběrová kola. Celkem 145 postupových přehlídek ve 14 uměleckých oborech se zúčastnilo 27 925 osob. Představilo se na nich mj. 579 divadelních inscenací, 1112 recitátorů, 611 choreografií, 234 pěveckých sborů, 29 orchestrů, 212 filmových tvůrců, 243 fotografů s 1 214 snímky. Ministerstvo kultury podpořilo ve stejném roce ve svých dalších dotačních programech na podporu neprofesionálního umění více než sto festivalů, přehlídek, soutěží a výstav, které mají celorepublikový význam, případně se týkají několika regionů ČR. I když oficiální státní statistika tyto aktivity nesleduje, umíme odhadnout počty souborů v největších oborech. Počet divadelních souborů včetně těch, které veřejně vystupují velmi málo, přesahuje dva tisíce, počet pěveckých sborů včetně chrámových sborů, které zpívají pouze při obřadech, lze odhadnout na 1500. Pokud jde o audiovizuální obory je nutné zmínit 212 filmových a fotografických klubů, ve kterých zachycuje současnost více než 5 000 autorů. Tato čísla, např. ve srovnání s Nizozemím nebo Rakouskem s podobným počtem obyvatel, jsou několikanásobně vyšší.

Přitom celková výše alokace prostředků z rozpočtu Ministerstva kultury na tento systém ve výši 6 mil. Kč ročně představuje pouhých 15 % celkových výdajů. Ostatní náklady jsou hrazeny z příspěvků krajů, obcí, sponzorských darů a vkladů jednotlivých účastníků (např. jako účastnické poplatky, úhrada některých nákladů spojených s cestou a bytem apod.).

Nikdo rozumný nemůže pochybovat o tom, že cesta nezadlužovat společnost a budoucí generace je správná. Na druhé straně se však domníváme, že právě umělecké aktivity jako bariéra proti sociálně patologickým jevům, prostředek rozvoje osobnosti člověka jako bytosti kompetentní, empatické a citlivé nejsou něčím, co je pouhé osobní hobby a nemusí proto společnost zajímat.

Důvodů, proč se aktivity těší takovému zájmu mezi všemi věkovými kategoriemi, je několik. Vedle tradice je to především demografický obraz ČR, v němž převažují malá sídla do 5 tis. obyvatel, kde aktivity jsou hlavní nabídkou živé kultury, dále rozvinutá unikátní síť základního uměleckého školství a konečně fakt, že jsou rovněž občanskou aktivitou. Starostové s aktivním vztahem k některému uměleckému oboru usedají do volených funkcí v každých obecních volbách a řada těles jako občanská sdružení jsou realizátory nevládních veřejných kulturních služeb. Vedle těchto funkcí však neprofesionální umělecké aktivity mají význam pro společnost jako prostředek rozvoje kreativity, jako součást veřejné edukace obyvatelstva v oblasti kultury a umění.

Výzkumy vybraných uměleckých aktivit z hlediska jejich významu pro osobnost člověka hovoří o tom, že lidé zabývající se některou z nich, mají vyšší míru kulturního kapitálu, který mohou zúročit ve svém životním stylu a ve své pozici ve společnosti.

Neprofesionální umění (amatérské umění) se v historickém prostoru Čech, Moravy a Slezska kontinuálně rozvíjí od konce 18. století. Platí to pro obě jeho formy (individuální i kolektivní). Zejména hraní divadla, sborový zpěv a orchestrální hra na hudební nástroje byly a jsou velmi rozšířenými aktivitami. Jak dokazuje databáze českého amatérského divadla, ochotnické (později amatérské) divadlo se v průběhu posledních dvou století hrálo téměř v každém místě. Odkaz na historii však neznamena, že aktivity jsou pouze historickým fenoménem.

Jsme připraveni:

- Vytvářet prostředí pro rozvoj neprofesionálních uměleckých aktivit
- Starat se o zachování systému celostátních přehlídek včetně systému postupových kol
- Usilovat o zachování veřejné podpory těchto uměleckých aktivit
- Starat se o zviditelnění neprofesionálních uměleckých aktivit na všech úrovních (regionální, krajské, národní i mezinárodní)
- Podporovat spolupráci nevládních neziskových organizací s ministerstvy, kraji a obcemi